

YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE GENEL BECERİLERİN KAZANDIRILMASI

Yard. Doç. Dr. Deniz KÜZECİ
Atatürk Üniversitesi, Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi
Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı.
dkuzeci@atauni.edu.tr

Özet

Yabancı dil öğretiminde bazı temel becerilerin kazandırılması gerekir. Bu becerilerin kazandırılması esnasında da dikkat edilmesi gereken hususlar mevcuttur. Ayrıca bu becerilerin ediniminde bir yöntem izlenmelidir. Rast gele ya da yöntemsiz yabancı dil öğretimi, harcanan zaman kaybı ve boşuna bir çabadan ibaret olacaktır. Bu çalışmada "Dinleme ve Algılama", "Konuşma ve Telaffuz", "Kelime Öğrenme", "Okuma" ve "Yazma" gibi temel becerilerin kazandırılması konusunda uyulması gereken kural ve uygulanması gereken metotları irdeledik. Farklı fonolojik yapısı olduğu için, yabancı dili öğrenci dinlerken algılamada sorunlarla karşılaşmaktadır. Seslerin farklı gösterilmesi ve farklı telaffuz edilmesi, konuşma ve telaffuzda bazı güçlüklerle karşılaşmamıza neden olmaktadır. Kelime hazinesini geliştirmek de başlıca bir sorundur yabancı dil öğreniminde. Anlayarak doğru okuma ve yazma öğretimi de üzerinde durulan hususlardır. Bu çalışmada, yabancı dil öğretimindeki becerilerin geliştirilmesini engelleyen sebepler belirlenerek, bu sebeplerin ortadan kaldırılması veya en aza indirilmesi, yabancı dilin akıcı ve doğru bir şekilde öğrenilmesi doğrultusunda sınıfta ve sınıf dışında yapılması gereken çalışmalar ve izlenmesi gereken yöntemler üzerinde durulmuştur. Yabancı dil öğrenimindeki temel becerilerin geliştirilmesi tek tek ele alınarak çözüm önerileri sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: yabancı dil öğretiminde beceriler, dinleme ve algılama becerileri, konuşma ve telaffuz becerileri, sözcük öğrenme, okuma ve yazma becerileri.

ACQUISITION OF GENERAL SKILLS IN FOREIGN LANGUAGE TEACHING

Abstract

In language teaching, some fundamental skills should be taught. During the acquisition of these skills, there are some important aspects. In addition, a kind of method should be followed. The language teaching realized at random or without any method will be of no use and also time wasting. In this work, we study the rules to be obeyed and the methods to be followed about the acquisition of such skills as "Listening and Perception skills", "Speaking and Pronunciation skills", "Vocabulary Learning Skills", "Reading Skills" and "Writing Skills". The learner meets problems in perception while listening as the foreign language has a different phonological structure. The fact that the pronunciation of the letters, thus the words, is distinct results in our encountering some difficulties with speaking and pronouncing. In language learning, improvement of vocabulary is essentially a problem. We also stress on such subjects as reading comprehension and teaching effective writing. In this work, we state that the obstacles on the way to learning a foreign language should be discovered and completely excluded or brought down to minimum. The efforts to teach a foreign language both in the class and outside the classroom environment and the methods to be followed in order to materialize the learning are also stressed. The development of fundamental skills in learning a foreign language is dealt with and some solutions are offered concerning this subject.

Key Words: foreign language learning, foreign language skills, listening and perception skills, speaking and pronunciation skills, vocabulary learning skills, reading skills and writing skills.

Giriş

Yabancı dil öğretimindeki güçlüklerden en önemlileri yabancı dil öğretimine temel olan becerilerin kazandırılmasındaki sıkıntılardır. Bunların en başında dinleme-algılama güçlüğü ve hedef dilin seslendirilmesindeki farklılıklar gelmektedir. Diğer sorunlardan bazıları da sözcük bilgisi ve hedef dildeki kalıpların öğrenilememesidir. Hedef dilin yazımında da zorluklar karşımıza çıkar. Kültür farklılığından kaynaklanan güçlükler de yabancı dilin öğrenimini zorlaştırır. Kısaca bu becerilerin kazandırılması büyük bir gayret gerektirir ve oldukça zaman alır. Bu becerilerin kazandırılmasında öğretmene büyük görevler düşmektedir. İzlenecek metot, ve bu metotla ilgili kaynakların temini ve kullanımı ve en önemlisi verilecek motivasyon öğretmenin görevleri arasındadır. Öğrenciye bu zorlu yolda düşen görev ise yabancı dile ayıracağı zaman ve göstereceği ilgiyi öğretmenin yöntemine uygun bir şekilde kullanmaktır. Şimdi sırayla bu becerilerin nasıl kazandırılması gerektiğini irdeleyelim.

1- Dinleme ve Algılama Becerisinin Geliştirilmesi

Yabancı dil öğrenenlerin dinleme ve algılamada oldukça zorlandıkları bilinmektedir. Çoğu zaman öğrenci yazarak çok rahat anlayabildiği bir cümleyi dinlediği zaman hemen hemen hiç anlamama durumuyla karşılaşmaktadır. Algılama yetisinin kazandırılması en öncelikli konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü algılayamayan öğrenci duyduğu seslere anlam veremeyecektir. Dinleme-algılamada çekilen güçlükler yol açan sebepleri şöyle sıralayabiliriz: okulda ve öğrencide yeterince seslendirme araç ve gereçlerinin bulunmaması; öğrenim süresince yeterince sesli görüntülü programların kullanılmaması; sınıf içerisinde verilen derslerde öğrencinin pasif bırakılması, yeterince konuşma olanağı verilmemesi; lider öğretmen yerine despot öğretmen tutumuyla öğrencilerin katılımcı davranmalarının engellenmesi, çekingenlik cenderesine sıkıştırılarak anti-öğretimle ders işlenmesi; yöntem bilmeyen öğretmenlerin rasgele ders işlemeleri, derste öğretilen bilgilerin uygulamaya yönelik olmamaları veya öğrencilerin öğrendiklerini uygulayacak uygulama alanları bulamamaları ve öğrencilerin öğrendikleri dilin konuşulduğu ülkelere gidememeleri gibi. Özcan Demirel'in de belirttiği gibi "yabancı dil öğretiminde dört temel dil becerilerinden en zor gelişeni dinleme becerisidir" (Demirel, 2003: 90). Dinleme becerisinin geliştirilebilmesi için yukarıda sıraladığımız engellerin aşılması hususunda yeterince gayret gösterilmediği ortadadır. Yabancı dil öğreniminin ülkemizde sorun olmaktan çıkamamasını buna açık bir delil olarak kabul edebiliriz. Yabancı dil dersleri teorik olarak dilbilgisi konularının işlenmesinden ibaret olup, uygulama kısmı hep göz ardı edilmiştir. Bunun başlıca sebebi yabancı dilin öneminin yeterince kavranılmaması ve bu nedenle de dile yeterince yatırım yapılmamış olmasıdır. Dinleme öğretiminde hedef öğrenenlerin yabancı dildeki farklı ses birim ve kümelerini tek tek veya birlikte tanımlarını sağlamaktır. Sesler yazılı olarak tanıtıldıktan sonra bunların seslendirmelerinin en yavaştan en hızlıya doğru uygulamaları yapılır. Dersin işleniş hızı, tekrar sıklığı ve tanıtılmaya çalışılan

bilginin seslendirilme hızı sınıf içindeki öğrenci farklılıkları göz önüne alınarak anlama yetisi en yavaş veya seviyesi en düşük öğrenciye göre ayarlanır. Yabancı dil öğretiminde vurgu son derece önemli yer tutar. Özellikle sesli çalışmaların algılamasında tonlamaya büyük özen gösterilmeli, işlenen cümle tahtaya yazıldıktan sonra ritmik guruplar altı çizilerek veya bölü işaretleriyle ayrılarak belirlenmelidir. Aşağıda bunu bir örnekle netleştirecek olursak:

Donnez moi le gros dictionnaire qui est sur la table. (Masanın üzerindeki büyük sözlüğü bana veriniz.) Cümlesini vurgularını belirtecek bir biçimde yazacak olursak;

Donnez moi / le gros dictionnaire / qui est sur la table. (Masanın üzerindeki / büyük sözlüğü/ bana veriniz.) Yukarıda verilen örnekte cümle ritmik guruplara ayrılarak vurgu ritmik grubun sonunda koyulaştırılarak gösterilmiştir. “Bu bürünsel bölümlenme konuşulan cümlenin anlaşılmasını dikkate değer ölçüde kolaylaştırır”(Rigault, 1971:35). Ritmik gurupların armonisi özellikle dil öğrenen kişinin hoşuna gidecek ve bu da motivasyon olarak etkili olacaktır. Başka bir örnekle pekiştirelim;

Je viens d'apprendre que son père a acheté une maison nouvelle près de Paris. (Babasının Paris'e yakın yeni bir ev satın aldığını şimdi öğrendim.)

Je viens d'apprendre / que son père / a acheté une maison nouvelle / près de Paris. (Babasının Paris'e yakın yeni bir ev satın aldığını şimdi öğrendim.)* Burada (que) bağlacından (conjonction) sonraki ikinci cümlenin öznesi olan père kelimesi bir durak yeri vazifesi görür ve vurgu ile bir müddet beklenilmesi iki cümlenin birleşiminde önceki düşüncenin daha iyi kavranılmasına ve sonrakinin de daha güzel devam ettirilebilmesine zemin hazırlar.

Ritmik ve vurgulu söylendiğinde çok kolay algılanabilecek bu cümle hızlı söylendiğinde basit olmasına karşın anlaşılmayacaktır. Ders esnasında cümle ritmik guruplara ayrılır, tonlama ritmik gurubun sonundaki en son sesli hece üzerinde yapılır ve son hecenin vurgulu söylenmesi istenir. Önce ritmik guruplar ayrı ayrı çalışılır sonra bu guruplar birleştirilerek tüm cümle üzerinde durulur. Çalışma daha sonra aşama aşama paragrafa uygulanır. Tonlamalı çalışmada öğrencinin kulağı, sesleri ve dolayısıyla seslerin gösterdiği mesajı daha iyi kavrayacaktır. Vurgu anlamayı kolaylaştıracak, anlamadaki ilerleme motivasyonu artıracak motivasyon derse ilgiyi, sonunda başarı elde edilecektir. Tersini düşünürsek; vurgusuz seslendirme anlamamayla sonuçlanacak, mesaj anlaşılmayınca cevap verilemeyecek, motivasyon bozulacak hatta olumsuz motivasyonla öğrencinin dersle ilgisi kesilecek, öğrenci sınıfın arka sıralarına yönelecek, derse katılmaktan korkacak veya utanacak sonuç olarak başarısızlık kaçınılmaz olacaktır. Yabancı dil öğretiminde öğrencinin sosyal çevresi ve kişisel yapısı göz önünde bulundurulmalı dolayısıyla dinleme becerisinin kazandırılması

* Ana dil ve hedef dildeki vurgulama ve ritmik bölünmeler tam örtüşmeyebilir. Önemli olan hedef dildeki vurgu ve ritmik bölünmedir.

esnasında bunların rolü hesaba katılmalıdır. Zira öğrenciler yazılı cevaba sözlü cevaptan daha fazla iştirak etmektedirler. O halde diyebiliriz ki algılamayı mutlaka sağlamalıyız. Algılamayı sağlamak için dinleme yeteneğini geliştirmeliyiz. Dinleme yetisini becerisini geliştirmek için önce sınıf içerisinde disiplin sağlanmalıdır. Disiplinden kasıt öğrencinin dersin dışındaki işlerle uğraşmasını önlemektir. Yoksa korku ve baskıyla öğrenciyi sindirmek değildir çünkü yabancı dil dersi oldukça özgür bir ortam gerektirir. Özellikle konuşma derslerinin işlenişi sırasında sınıf düzeni çok önemlidir. Mümkünse öğrencilerin tek tek oturabilecekleri bir sınıf düzeni sağlanmalıdır. Bitişik oturan öğrenciler ister istemez birbirlerinin dikkatini bozabilmekte, dinleme ve algılamayı olumsuz etkilemektedirler Tekli oturma sistemi öğrencilerin konsantrasyonlarının diğer öğrenciler tarafından kolayca bozulmasını engeller. Bu oturma şekliyle motivasyon sürekli kılınır. Nihayetinde öğrencilerin algılamalarının daha kolay olması sağlanır ve ayrıca diğer uygulamalı yabancı dil yöntemlerinden daha verimli bir şekilde faydalanılması açısından da bu oturuş şekli daha çok tercih edilir. Derse giriş ve çıkış ilkelerinden taviz verilmez. Zira geç giren öğrenciler dersin başında işlenen konulardan yoksun olacakları için dersin devamını da anlamada güçlük çekecekler ve dersle irtibat kuramayan öğrenci dersin huzurunu bozacak davranışlarda bulunabilecektir. Geç gelen öğrencilerin sürekli derse alınması ayrıca öğrencide geç kalma alışkanlığına da sebep olacaktır. Bu tür olumsuzlukları engellenmesi için mümkün olduğunca dikkat edilmesi gerekir. Derse devam gönüllü sağlanamazsa devam mecburiyeti uygulanmalı, devamsızlık ölçüsü iyi bir şekilde hesaplanarak öğrenci devamsızlığı en aza indirilmelidir.

Ders disiplini sağlandıktan sonra hedef dilin fonetik bilgisi hakkında gerekli bilgiler verilir. Yabancı bir dilin fonolojisi dinleme ve algılamada son derece önemlidir. "Bu nedenle dinleme öğretiminde öncelikle dilin fonolojik yapılarının tanınması ve daha sonra bunların seçilebilmesi önemli olmaktadır" (Rigault, 1971:35). Algılamanın gerçekleşmesi için semantik analizinde yapılması gerekir. "Semantik analiz kelimelerin ve kelime dizilişlerinin ifade ettiği düşünceleri anlamaktan ibarettir."(Lerat, 1983:7) Bir kelime her zaman gerçek anlamında kullanılmayabilir. Bazı durumlarda mecaz anlamlar yüklenir. Mecaz anlam yüklenmiş bir kelimenin doğru algılanması için daha önceki kelime ve cümlelerin veya bir paragraf veya metnin veyahut daha sonraki kelime veya cümlelerin ifade ettiği anlamın ona vereceği değer farkını dikkate almalıyız. Yani bir kelimenin anlamı bazen tek başına değil bir bütün içinde çözümlenebilir. Bu takdirde dinlemenin kalitesi algılamanın kalitesiyle orantılıdır. Anlamla paralel dinleme ise metin çözümlemesinde oldukça gereklidir. Mecaz anlamlar daha çok benzetme sanatlarında kullanılır. Bu yüzden benzetme sanatlarının ipuçları olan kelimeler (gibi, benzer, sanki...) telaffuz edildiğinde kelimedeki mecaz anlam olduğu düşünülür.

Dinleme öğretiminde dinlenen mesajın genel hatlarıyla algılanması, varsa metin içindeki kişilerin rollerinin ne olduğunu, varsa metindeki olayın geçtiği yer

ve zamanın algılanması genel amaçtır. Dinleyen kişi amaçlarını bilerek buna dinleme yapacak olursa hedefine ulaşacaktır.

Dinleme uygulaması yapılırken dinleme öncesinde bazı kurallara dikkat etmek gerekir. Sınıfta dinleme konusunu ana hatlarıyla açıklanır. Dinleti konusu ve başlığı verilerek öğrencilerin dinleme konusunda hazırlıklı olmaları sağlanır. Yani dinlemeye şartlandırılır. Öğrenci tahmin yeteneğini kullanarak dinletide geçecek bilgilerin algılamasını daha rahat gerçekleştirir. Tahmin yeteneği ile öğrenci konuyla ilgili kendi yorumunu ve düşüncelerini karıştırarak konuyu dinleyeceği için dinletiyi daha rahat algılayacaktır. İmkânlar müsaitse dinleti metninin canlandırılması görsel ve işitsel cihazlarla da yapılır. Eğer imkânlar yeterli değilse canlandırma başarılı öğrenciler ve öğretmen aracılığı ile yapılarak, jest ve mimiklerle olaylar, duygu ve düşünceler desteklenerek metnin algılanması sağlanır. Ayrıca tarih, yer ve zaman kavramları simge resimler ve grafikler aracılığı ile de tahtaya çizilerek algılama pekiştirilir. Örneğin bir kuş resmi yaparak ok işaretiyle kuşun hareketlerini aşağı yukarı göstererek ana dilini kullanmadan kuşun hareketlerini anlatan metnin anlaşılmasına yardım edebiliriz. Metinde yeni kelime ve kalıplar veya yeni yapılar kullanılmışsa metnin anlaşılmasını kolaylaştırmak için bunlar açıklanır. Dinleme algılama öğretiminde ilk önce metin birkaç kez öğretmen tarafından okunur. Öğretmenin tonlaması ve hızı öğrencilere daha yakın ve uygun olacağı için önce öğretmenin okumasında fayda vardır. Yabancı metinlerdeki fonolojik yapılar öğrenci pek alışkın olmadığı için sesleri algılamada güçlük çekebilir. Öğretmenin okumasıyla metin algılanmış olacaktır. Daha sonra kaset ve videolardan dinleme yapılır. Öğrenci orijinal dilden yapılan seslendirmeye de bağlantı kurarak algılama sorununu çözecektir. Seslendirme cihazı ileri geri alınarak özellikle telaffuzu ve algılaması zor kelime ve cümleler üzerinde durularak tekrar yapılır. Öğrencilerin algılamayı yaptıklarından emin oluncaya kadar tekrar yapılır. Seslerin doğru ve orijinal dile uygun telaffuzu sağlanır. Hatalı telaffuzların düzeltilmesi istenir. Öğretimin aşamasına göre dinleme yapıldıktan sonra sözlü veya yazılı olarak dinlenen metinden ne anladıkları sorulur. Birkaç öğrenci metin hakkında bilgilerini, dinlediklerini açıkladıktan sonra sınıfın anlama seviyesine göre tekrarlar yapılır veya başka bir konuya geçilir. Dinleme sonrasında metinle ilgili soru ve cevaplara geçilir. Dinletinin sözlü ya da yazılı özeti istenir. Metinden cümle parçaları alınarak boşlukların öğrenci tarafından doldurulması istenir.

Öğrencilerden sürekli hedef dilde dinleme yapmaları istenir. Özellikle müzikli seslendirmelerin algılanmasında büyük güçlük çekilmektedir. Kulak-Dil alışkanlığı yöntemi dinleme becerisi üzerinde ısrarla durmaktadır. Bu yöntemle göre: “Öğrencinin okumayı öğrenmeden önce dili, tamamıyla öğrenmesinden çok bir kısım becerilerinin yazılı şekilden önce sözlü olarak kazanılmasının gereği üzerinde durulur. “Okuma” ve “Yazma”dan önce “Dinleme” ve “Konuşma”nın kazanılması, doğru tonlama ve seslerin doğru çıkarılması ile birlikte büyük önem taşır” (Demirel, 2003:90).

Yabancı bir dilde seslendirmenin anlaşılması müzik aletlerinin ve diğer televizyon tekniklerinde kullanılan aletlerin sesleriyle iyice anlaşılması güç bir hal almaktadır. Öğrenciler karışık seslerin içerisinden hedef dildeki sesleri ayırt edebilecek aşamaya gelince dinleme ve algılama yetisi gelişmiş demektir. Öğrenci ders dışı zamanlarda hedef dilde bol bol müzik dinlemeli ve film izlemelidir

2- Konuşma ve Telaffuz Becerilerinin Geliştirilmesi

Yabancı dil öğreniminde öğrencinin ve öğretmenin geliştirmekte en çok güçlük çektiği beceri konuşma becerisidir. Bu yüzden konuşma becerisinin geliştirilmesine özen gösterilmesi gerekir. Sınıfta kullanılan yöntem konuşma becerisinin gelişmesinde etkilidir. Soru-cevap yöntemi konuşma ve telaffuz öğrenimini ön plana çıkaran bir yöntemdir. Sınıfta yapılan gurup çalışmaları ve ikili alıştırmalarla öğrencinin konuşma becerisi geliştirilir. Öğrencilerin telaffuz hataları anında düzeltilerek yanlış öğrenimin önüne geçilir. Tonlama konuşma derslerinde önem taşır. Telaffuz kuralları tekrar alıştırmalarıyla öğretilir. Ana dilimizi de tekrarlarla öğrendiğimizi düşünürsek konuşma dersleri tekrar edilen cümleler üzerine inşa edilir. Başlangıçtan itibaren bol bol tekrar yapılır. Telaffuzun daha yerinde ve düzgün yapılması için dil bilgisi kurallarının iyi bir şekilde öğretilmesi zaruridir. Sözlü iletişimin geliştirilmesi yapılan pratik çalışma yoğunluğuna dayanır ama dil bilgisi kurallarının doğru bir şekilde bilinmesi hedef dilin daha süratli bir şekilde öğrenilmesini sağlar. Dil bilgisi dersleri ile konuşma derslerinin konuları birbirine paralel olarak yürütülmelidir. Özellikle başlangıç aşamasında bu gereklidir. Dilbilgisi dersinde öğretilen bir tek kural birçok yerde kullanıldığı için yabancı dil öğretiminde kuralların önemi göz ardı edilemez. Örneğin: Fransızcada Birinci gurup fiillerin çekimini anlatırken sadece bir fiili örnek vermemiz yeterli olacaktır. Örnek olarak konuşmak (parler) fiilinin şimdiki zamanını ele alalım. Sonu *er* ile biten fiiller birinci gurup fiillerdir. İstisnalar hariç. – er eki fiilden atılarak kök (parl) elde edilir. Kişi zamirlerine göre köke (parl) e, es, e, ons, ez, ent eklenir. Je parle, tu parles, il parle, nous parlons, vous parlez, ils parlent. Bu kural yaklaşık on bin adet birinci gurup fiilin çekimini ilgilendirdiği için öğrenci tek kuralla büyük bir yol almış olacaktır. Öğrenci başka bir fiili kolaylıkla çekecektir. Geriye uygulama yapmak kalıyor. Bu yüzden Dilbilgisi dersleri konuşma ve telaffuz bilgisinin öğrenilmesine büyük katkı sağlayacaktır.

Konuşma ve telaffuz yetisinin geliştirilmesinde “öğrenciye tekrar etme, dil öğelerini bir araya getirme, fırsatı verilir. Fakat aynı zamanda bizzat kendi düşüncesini ifade edebilmesi için kendisine seçim imkanı sunulur”(Bouacha, 1978:127). Dersler bir oyun havası içinde sunulmalı, öğrenci derste kendisini bir oyunun içinde hissetmelidir. Bu derste sıkılmayı önleyecek ve derse ilgiyi artıracaktır.” Birçok alıştırma oyun biçiminde sunulabilir ya da iletişim basit bir görünüm alabilir (Bouacha, 1978:127). Konuşma ve telaffuz öğreniminde önce mekanik alıştırmalar, sonra anlamlı alıştırmalar ve sonra iletişim alıştırmaları yapılmalıdır. Mekanik alıştırmalar için şöyle bir örnek verebiliriz. Öğretmen

öğrenciden okumak (lire) fiilini kullanarak cümle kurmasını ister ve verdiği her kelimeyi okumak fiili ile birleştirerek alıştırmaya yapar:

Öğretmen: un livre

Öğrenci: Je lis un livre.

Öğretmen: un journal

Öğrenci: Je lis un journal

Öğretmen: Une revue

Öğrenci: Je lis une revue.

Görüldüğü gibi burada amaç kullanılan fiilin pekiştirilmesi, öğrencinin cevabı basit ve tekrar niteliğindedir. Öğretmen yeni kelimeler katarak sözcük bilgisini aynı kural içerisinde geliştirmeyi hedefler. Yeni kelimeler jest, mimik, resim veya gerçekleri ile işaret edilerek konuşmanın akışı içinde sunulur. Mekanik alıştırmalara yer değiştirme alıştırmaları diyebiliriz. Cümlenin öğeleri sırayla değiştirilir. "Mekanik alıştırmalarda, tekrar alıştırmalarından sonra en çok yapılan çalışma, yer değiştirme alıştırmalarıdır. Bu alıştırmalar yeni bir cümle kalıbını öğretirken başlangıç düzeyindeki öğrencilere uygulanan bir çalışmadır. Yer değiştirme alıştırmalarında önce özneler, sonra nesnelere, daha sonra fiiller (eylemler) değiştirilir" (Demirel, 2003:95). Öğretmenin verdiği örnek cümle kalıbı üzerinde öğrenci değişiklikleri uygulayarak alıştırmalar yapar. Cümlenin öğeleri değiştirildiği gibi zamanları ya da kipleri de değiştirilebilir. Olumlu cümle olumsuz veya soru cümlesine dönüştürülür veya tersi olan yapılar uygulanarak alıştırmalar zenginleştirilir.

Dilbilgisi kurallarının yapıldığı alıştırmalar ise anlamlı alıştırmalardır. Farklı kalıplar ve dilbilgisi kuralları ile farklı basit cümleler oluşturulur. Bu tür alıştırmalarda daha fazla dikkat gösterilmeli, dilbilgisi kuralı düşünülerek cevap verilmelidir. Aşağıda ki alıştırmalarda bir dilbilgisi kuralı mevcuttur. Bu doğrultuda düşünülerek cevap vermek gerekir. Örnek:

Je vois que tu prends l'avion.

Je veux que tu prennes l'avion.

Je veux que tu viennes.

Je sais que tu viens.

Je suis heureux que tu viennes.

Avoir (sahip olmak) fiiliyle farklı sorular sorulur ve "de" edatının olumsuz yapıdaki kullanımı çalışılır:

Avez-vous du café?

Non, Je n'ai pas de café.

Avez-vous du lait?

Non, Je n'ai pas de lait.

Avez-vous un livre?

Non, Je n'ai pas de livre.

Son olarak iletişim alıştırmalarını dilbilgisini veya dilin unsurlarını öğrenip dili geliştirmek veya iletişim kurmak için yapılan alıştırmaları olarak adlandırabiliriz. Bu tür alıştırmalarda öğrenci daha önceki dil edinimlerini kullanarak karşılıklı konuşma çalışmaları, söylevler, oyunlar, hikâye veya olay anlatma gibi iletişimsel alıştırmalar yapılarak öğrencinin hedef dili konuşması

sağlanır. Konuşma yetisinin kazandırılması sırasında metotların hepsinden bir miktar yararlanılabilir. Zira yapacağımız tüm çalışmaları bir metot içine sokmak yanlış olur. Her metodun iyi bir tarafı vardır. Belli bir metodun kurallarını takip ederek diğer metotların iyi tarafları da uygulanır. Konuşma yetisinin geliştirilmesine çalışılırken telaffuzun tam ve eksiksiz olmasına özen gösterilir. "Telaffuz, seslerin ve sözcüklerin söyleniş biçimidir" (Demirel, 2003:96). Kelime ve kelime grupları her dilde kendi sesleri ile telaffuz edilmelidir. Aksi takdirde herkes kendine özgü bir seslendirme geliştirir ki konuşma dilinde insanların anlaşmaları imkânsız olur. Aslında yabancı dil öğretim sorunlarının başında gelir seslendirme sorunu. Özcan Demirel'in dediği gibi "Dil öğrenme, o dildeki sesleri çıkarmakla ve sözcükleri söylemekle başlar. Yabancı dil öğretiminde de özellikle başlangıç düzeyinde derslere genelde telaffuz öğretimiyle, çoğu kez ana dille-amaç dil arasında problem olan seslerin öğretilmesiyle başlanır" (Demirel, 2003:96). Öğrenciler her zaman kendi ana dillerinin seslerinin tesiri altında kalırlar. Hatta ikinci bir yabancı dil öğrenen öğrenciler ilk öğrendikleri yabancı dilin tesirini de yansıtırlar dil öğrenirken. Bu etkiyi kaldırmak hiç olmasa en aza indirmek gerekir. Dil öğreniminin başlangıç aşamasında telaffuz kurallarına azami özen gösterilerek seslerin doğru çıkarılmasına çalışılmalı, yanlış öğrenmeye izin verilmemelidir. Telaffuzu yanlış öğrenmek son derece güçlük oluşturur. Yanlış düzeltmek yeniyi yapmaktan zordur. Ve ilerde öğrenci ana dilinin tesiri gibi sürekli yanlış öğrenilen telaffuzun etkisi altında kalacak telaffuz kuralını bilse bile alışkanlıkla yanlış telaffuz edecektir. Yabancı dil öğretiminin tüm aşamalarında seslerin doğru kullanılmasına özen gösterilmeli, telaffuz hemen hemen her dersin içinde önemini hissettirmelidir. Öğretmenin kendisi seslerin doğru çıkarılmasına özen göstererek vurgulu bir şekilde sözcükleri söylemeli, birkaç kez tekrar ettikten sonra öğrencinin de aynı vurguyla tekrar etmesini sağlamalıdır. Telaffuz konusu gevşek tutulmamalı, öğrencinin "aman ben Fransız mıyım ki onlar gibi telaffuz edeyim" düşüncesini aklından bile geçirmesine fırsat verilmemelidir. Yapılan telaffuz hataları anında düzeltilmelidir.

Telaffuz öğretiminde ortam çok önemlidir. Sesin doğru algılanması için gürültünün olmaması gerekir. Dinleme ve algılamadaki kalite telaffuzun doğru yapılmasını sağlar. Telaffuz edilecek sözcük ya da sözcük öbekleri önce öğretmen tarafından dikkatle vurgulu bir biçimde söylenir. Sınıfın tümü bu telaffuza katılarak öğretmeni taklit ve takip eder. Birkaç tekrardan sonra öğrencilere tek tek telaffuz yaptırılır. Daha sonra kasetten dinleme yaptırılıp telaffuz pekiştirilir. Telaffuz öğreniminde öğrenci genelde benzer sesleri algılama sorunu yaşar. Bu ses benzerliklerini seçebilmek için öğrenciye bazı ipuçları verilir. Örnek: Fransızcada yazılışı farklı ama aynı sesle telaffuz edilen sesler (mes, mais) vardır. Bu kelimelerden ilkinin (mes) telaffuz ederken ağız yeterince açılmaz ve bir solukta söylenir. İkincisinde ise ağız daha çok açık ve kelime uzatılarak söylenir. Birincisi mülkiyet sıfatı ikincisi fakat anlamındadır. Öğrenciye fakat anlamına gelen "mais" nin tek başına bir kelime olduğunu, tek başına söylenebileceğini, diğer sıfat olan "mes" sesini bir başka kelimeyi nitelendirdiği için kendisini bir başka isim takip

etmesi gerektiği anlatılır. Örnek: Mes livres. (Benim kitaplarım). Oysa “fakat” anlamına gelen “mais” yi söyleyip düşünebilir, bekleyebiliriz. “Mais” üzerinde her zaman bir vurgu vardır. Oysa sıfatları hızlı bir şekilde isimle birlikte söyleriz. Bu şekilde ses ve anlam bağının tanınmasını sağlayarak telaffuzun doğru yapılması sağlanır. Ve tekrar yapılarak pekiştirilir. Yanlış telaffuzlar düzeltilerek dikkatsiz öğrencilerin dinleme algılama motivasyonları sağlanır. Monique Leon’un da belirttiği gibi Fransızcada “vurgu her zaman telaffuz edilen en son sesli hece üzerindedir”(Leon, 1970:2). Bir metinde kelimeler ritmik bir grup oluştururlar. Ritmik bir grup bir fikir içeren kelimeler bütünüdür. Yani her ritmik grup anlamı olan olumlu ya da olumsuz bir fikir belirtir. Her ritmik grup sonu vurguyla biten bir kelime gurubudur. Ayrıca bir durakla son bulan soluk alma grupları da söz konusudur ki bunların içerisinde bir ya da daha fazla ritmik grup bulunur (Leon, 1970:3). Bir noktalama işaretiyle belirlenen bu duraklar anlam açısından önem arz ederler. Ritmik gruplara yeni kelime ve kelime gruplarının eklenmesiyle vurgu yer değiştirebilir.

Örnek: Un mendiant en habit déchiré a sonné.

Un mendiant en habit déchiré complèment a sonné à la **porte**.

Her eklenen kelime vurgunun yerini değiştirebilir.

Örnek: **Monsieur**/Monsieur **Philippe**/Monsieur Philippe **Hamon**

Burada yeni kelimelerin eklenmesiyle vurgunun yer değiştirdiğini görüyoruz. Anlamın algılanmasında ritmik grupların ve noktalama işaretlerinin oldukça önemi vardır. Telaffuz yapılırken anlam kaymasını veya anlama güçlüğü önlemek açısından cümlelerin telaffuzunda ritmik grupları tonlamalı bir şekilde seslendirmeli, noktalama işaretlerinde işaretin türüne ve görevine göre durulmalıdır. Tek ritmik gruptan oluşan olumlu ve olumsuz açıklama cümlelerinde sürekli azalan bir tonlama söz konusudur. Soru cümlelerinin sonunda yükselen bir tonlama söz konusudur.

Öğretmen sınıfta hızlı konuşmak yerine daha yavaş tonlamalı konuşarak daha az tekrarla öğrencilerin kendilerini anlamasını sağlamalıdır. Doğru telaffuz öğrencide cesaret ve motivasyonu artıracak için öğretmen her doğru telaffuza “güzel, bravo, harika” gibi takdir sözleriyle karşılık vererek öğrenciyi ödüllendirir. Yanlış telaffuzlarda ise “dikkat et”, “iyi dinle”, “tekrar et” gibi cümlelerle öğrenciyi üzmeden hatalar düzeltilir.

3- Kelime Öğrenme Becerisinin Geliştirilmesi

Kelimeler bir dilin yapı taşlarıdır. Her ne kadar dilbilgisi kurallarına sahip olursak olalım yeterince kelime hazinesine sahip değilsek o dili akıcı bir şekilde kullanamayız. Kelime öğretimi yabancı dil öğretim tekniklerinde farklılık gösterir. Kelime öğretiminin sistematik yapılmaması nedeniyle yeni başlayanlar birçok hataya düşmekte, zaman kaybına uğramakta ve yeterince de kelime öğrenememektedirler. Kelimelerin ana dildeki karşılıklarının bir listeden direkt öğrenme yöntemi kelimenin farklı anlamlara gelmesi nedeniyle pek rağbet görmemiş, kelimenin metin içerisinde anlamını veren yöntemler tercih edilmeye

başlanmıştır. Ancak başlangıç aşamasında tek anlamlı (kitap, defter, kalem, masa, sıra gibi) nesne isimlerinin ana dildeki karşılıkları bir liste ile verilmesi öğrenmenin hızını artıracığı için daha uygun olacaktır. Ancak tüm nesne isimlerinin birden verilmesi yerine alanlara göre kelime listelerinin verilerek ezberlenmesinde yarar vardır. Yani mutfakla ilgili kelimeler ve bu kelimelerin cümle içerisinde kullanımları, sağlıklı, bitkilerle, balıklarla, kuşlarla, ağaçlarla ilgili aynı türden kelimeler bir derste işlenerek öğretilmelidir. Aksi takdirde hangi kelimelerin verilip verilmediği unutulur ve bir sistem karmaşasına girilebilir. Günümüzde bilgisayar çağında internetten herhangi bir kelime grubu aratıldığı zaman tüm kelimeler özellikleriyle karşımıza gelmektedir. Kuşlar görüntü ve sesleriyle, balıklar, ağaçlar, çiçekler ve benzeri. Daha önceki bölümlerde belirttiğim gibi dilde yerine göre her metoda başvurulabilir. Kelime bilgisi düzey ve ihtiyaca göre gruplar halinde öğretilir. İlk aşamadan sonra basit metinli kitap okumaları başlamalıdır. Ancak başlangıç aşamasında öğretmen takip edilen metot kitabı içerisindeki konulara göre aynı türden kelimeleri tahtaya yazarak yabancı dildeki tanımlarını yapar. Aynı kelimeyi farklı şekilde tanımlayarak açıklamaya çalışır. Kelime öğretilirken ana dile başvurulmaz. Kelimeye göre jestler ve mimikler, hareketler, kullanılarak veya tahtaya resim çizilerek anlatım yapılır. Örnek: Yeryüzü ve gökyüzünü içeren kelimeler verilmek istendiğinde tahtanın alt kısmına bir dağ, bir tepe, bir nehir, ağaçlar, göl, deniz vb. resimler çizilir. Tahtanın üst kısmına güneş, yıldızlar, bulutlar, ay vb. resimler çizilir. Tahtanın ortasından yukarı doğru bir ok işareti çizilir ve hedef dil kullanılarak üzerine burası gökyüzü, aşağı doğru bir ok işareti çizilerek burası yeryüzü diye yazılır ve gökyüzünde ve yeryüzündeki cisimler sırayla görev, hareket ve özelliklerine veya birbirlerine olan ilişkileriyle açıklanır. Buna da bir örnek verecek olursak: Bir güneş ve bir dünya resmi çizilir. Dünyanın kendi etrafında dönüşünü gösteren bir ok çizilir. Ve Güneşten gelen ışıklar belirtilir. Dünyanın ışık alan kısmı ortadan bölünerek gündüz yazılır, Diğer kısmına gece yazıldıktan sonra dünya kendi etrafında döndürülür. Ve bu şekilde gece ve gündüzlerin oluştuğu açıklanır. Sonra dünya güneş etrafında döndürülür gerçekleşen eylem öğrenciler tarafından hemen bilinecektir. Burada önemli olan şudur. Bu tür bir ders işlenişi öğrenciyi sıkımayacaktır ve anlatım ilginç olduğu için ve eylemi ana dilinden bildiği için çizim anlatımı bitmeden verilecek kelimenin anlamını bilecektir. Ve cazip gelen ders verimli geçecektir. Bu yöntemin diğer bir faydası da öğrencinin önceki bilgilerinin yabancı dille pekiştirilmesidir. Ders bittikten sonra öğrencinin seviyesine göre verilen konuyla ilgili çeşitli ödevler verilir. Bu dersin ödevi olarak yer ve gök cisimlerinin tasvirleri istenilebilir. Öğrenci basit cümlelerle cisimleri açıklar.

Yabancı dil öğretiminde sorunlardan bir tanesi ve hatta en önemlisi kaynak sorunu olmuştur. Bu sorunlar kaynak kitapların bilinmemesi, getirilememesi veya maddi imkânsızlıklar nedeniyle alınamamasıdır. Yabancı dil öğretiminde etkili olacak resimli sözlükler (Dictionnaire en images) bulunmaktadır. Bu sözlüklerde kelimeler, eylemler, nesnelere vb. birçok şey alfabetik sıraya göre resimlerle anlatılmakta, ana dilinin bile kullanılmasına gerek kalmadan öğrenci kelimenin

anlamını bilmektedir. Her şeyden önce böyle bir resimli sözlüğün kelime öğrenimine katkısı büyük olacaktır. Yabancı dil öğretmenlerine çalıştıkları kurum tarafından araştırma izni verilerek kaynak araştırması yaparak mevcut kaynakların teminine çalışılmalıdır.

Sözcük bilgisi öğretiminde kelimenin anlamının ana dilde verilmesi kelimenin açıklamasının imkânsız olduğu durumlarda en son çare olarak kullanılabilir. Buna örnek olarak da soyut kavramların hedef dilde açıklanmasını verebiliriz.

Öğrencilere sözlük kullanımının öğretilmesi gerekir. Zira yıllar sonra bile kısaltmaların anlamını bilmeyen öğrencilerle karşılaşmaktadır. Bazı nesnelere sınıf ve çevrede olan gerçekleriyle gösterilerek açıklanırken, diğer olmayanlar kelimelerle fotoğraf, resim ve grafiklerle açıklanır. Video ve teyp yardımıyla açıklanabilir. Örnek Horoz, köpek, kedi veya at gibi hayvanların resmi yoksa sesi kullanılabilir. Tepegöz, slayt gibi cihazlar kullanılabilir. Öğrenilen basit kelime ve cümlelerle tanımlar yapılabilir, kelimelerin eş ve zıt anlamlarından hareketle açıklamalar yapılır. Örnek: becerikli kelimesini anlatmak için iki duvarcı ustası resmi yapılır tahtaya birisinin önüne düzgün bir duvar, diğerinin önüne eğri yapılmış bir duvar yerleştirilir. Zıtlık düşüncesinden hareketle düz duvarın önündeki ustanın altına adroit (becerikli), diğerine maladroit (beceriksiz) sıfatları yazılarak açıklama yapılır. İkisi de ustadır ve birinin önünde iyi yapılmış diğerinde kötü bir duvar vardır. Öğrenci derhal buradaki sıfatı tahmin edecektir. Kelime öğretiminde öğretmen aynı kökten olan isim, fiil, sıfatlardan bir tanesini verirken diğerlerini de vermelidir. Zira Fransızca da aynı kökten gelen kelime sayısı fazladır. Böylece bir taşla birkaç kuş vurmuş olacaktır öğrenci. Örnek: Libérable (salıverilebilir), libéral (serbest), libéalement (serbestçe), libéralisation (özgürleştirme serbestleştirme), libéraliser (serbest bırakmak), libéralisme (bağışlayıcılık) libéralité (hoşgörü-bağışlayıcılık), libérateur (kurtarıcı), libération (salıverme), libéré (salıverilmiş), libérer (salıvermek) ve libérté (özgürlük-serbestlik). Görüldüğü gibi bir kökten birçok kelime türetilmiştir. Bu şekilde 5-10 kelimenin ele alınması en azından öğrenciyi bu konuda bilgilendirecek öğrenci sözlük kullanırken baktığı kelimenin türevlerine de bakarsa ve baktığı kelimeleri sıcağı sıcağına cümle içinde kullanırsa bu öğrencinin kelime bilgisi hızla gelişecektir.

Fransızcada ön ek ve son eklerle kelimelerin türetilme biçimleri verilerek kelime bilgisi desteklenmiş olur. Ancak burada şu sorunla karşılaşmaktayız. Öğrenci anadilin etkisinde kalarak örneklerle türetilmiş özellikle fiilleri pek kullanmamaktadır. Bunun yerine başka daha zor yapılara başvurmakta bazen çok kolay olan bir cümleyi ifade etmekte zorlanmaktadır. Örnek: Faire (yapmak)

Refaire (tekrar-yeniden yapmak)

Öğrenci yeniden yaptım demesi gereken yerde “**refaire**” fiilini kullanması gerekirken “faire” fiilini kullanarak yeniden kelimesine anlam ararken sözlükten başka anlama gelecek bir kelime bularak farklı bir cümle yapmaktadır. Ön ekler ve

son ekler ve bunlarla türetilen kelimeler verilerek ve bunların uygulamaları artırılarak öğrencinin de bu tür kullanımları yapmaları sağlanır. Bu konunun özellikle üzerine gidilerek öğrenciler arasında bu tür kullanımların yaygınlaştırılması gerekir. Dilin yapı taşları olarak kabul ettiğimiz kelimeler yazılı ve sözlü olarak doğru yazılış, okunuş ve anlamları ile birlikte cümle içerisinde kullanarak yabancı dilin öğrenilmesinde etkili bir ilerleme sağlayabiliriz.

4- Okuma Becerisinin Geliştirilmesi

“Okuma, bilişsel davranışlarla psikomotor becerilerinin ortak çalışmasıyla yazılı sembollerden anlam çıkarma etkinliğidir”(Demirel, 2003:101). Okuma, kelimelerin simgesel gösterimlerinin anlamla birlikte sesli veya sessiz bütünleştirilmesidir. Okunan kelimenin kavramı ve cümlenin anlamı kişiye bir fikir veriyorsa okuma eylemi gerçekleşmiş demektir. Okuma eylemi ancak yazarın mesajını okuyucu almışsa söz konusu olur. Yazarla okuyucu bütünleşir aynı amaç uğruna kelimeler terennüm edilir. Özcan Başkan'ın da belirttiği gibi okuyan okuduğu metinden anlam çıkarmalıdır aksi takdirde okuma gerçekleşmez. “Okumanın belirli özellikleri bulunmaktadır. Bunlardan ilki okunan metinden anlam çıkarılmasıdır. Eğer kişi bir metni okuduğunda anlam çıkaramıyorsa bu okuma değildir. Özellikle yabancı dil öğretiminde bu tür okumalar belli sözcükleri seslendirmenin ötesine geçemez” (Demirel, 2003:101). Bu telaffuz olur. Metin seslendirilmiştir. Okumanın bir amacı olmalıdır. Kişi niçin okur? Her şeyden önce kişi bilgi edinmek için okur. Yazılan kitapları okuyarak okuyucu dünyaya bakışını biçimlendirir. Okuma becerisini geliştirmek için okuruz. Sürekli bu işi yaparak beynimizin alışmasını sağlarız. Kelime hazinemiz zenginleşir. Okuma ile zamanla daha iyi anlama, daha iyi algılama becerimizi geliştiririz. Okuyarak aldığımız mesajları başkalarına aktarıyoruz. O halde diyebiliriz ki okuma eyleminde, bir okumanın okuma olması için yazılı metnin mesajı okuyucuya kesinlikle ulaşması gerekir. Özcan BAŞKAN'a göre yabancı dil derslerinde öğretmenin okuma yapması öğrenci seslerden başka bir şey algılayamıyor yani okunulan şeyi anlamıyorsa bu bir okuma sayılmaz. Öğrenci okunan simgeleri bile görememekte sadece sesleri duymaktadır. Okuyan metni bilinçli ya da bilinçsiz terk etse, öğrenci okunan şeyi görmediği için sadece dinleme etkinliği yapmış olacaktır ve “bu çalışma okumadan çok dinlediğini anlama becerisini geliştirmeye dönük olmaktadır” (Demirel, 2003:101) Okumayı sesli ve sessiz olarak ikiye ayırabiliriz. Ayrıca her iki şekilde de yine okumayı yavaş okuma, tonlamalı okuma, hızlı okuma, göz gezdirerek okuma diye sınıflandırabiliriz. Neden okuma hızını çeşitlere ayırıyoruz? Bu soruya yanıt olarak diyebiliriz ki dünya kitapla dolu, ama her kitabın, her yazının önemi aynı değil ve bu kitapların birçoğunu okumak için de ayrı bir hız gereklidir. Ayrıca okuduğumuz kitabın önemine göre de ayıracağımız zaman farklı olmalıdır. O zaman okuma hızımızı okuduğumuz yazının önemine göre ayarlıyoruz ya da sahip olduğumuz zamana göre okuma hızımızı da değiştirebiliriz. Okuduğumuz yazının okuma seslendirmesi biçimini de okuduğumuz amaca göre ayarlıyoruz. Kendimize okuyorsak genelde içimizden okuruz. Başkalarına okuyorsak sesli okumak zorundayız. En önemli yazıları en

tonlamalı bir biçimde bir defada anlayacak şekilde okuruz: Üniversite sınavında soruları okumak gibi. Gazete başlıklarına göz gezdirebiliriz ama gazetede ilgimizi çeken bir konuyu gördüğümüzde daha dikkatli yani yavaş okumaya geçeriz. Okumanın okuma olabilmesi için mesajın okuyucuya ulaşması gerektiğini söyledik. Sınıfa bir okuma yapıyorsak okuyan kişi kendi okuduğunu kendisi anlayacak şekilde okumamışsa bu metni okuma biçimi ve tonu uygun olmamış demektir ki dinleyenlerde büyük oranda anlamayacaklardır. Yani okuyanın kendisi ne kadar çok anlarsa okuduğunu dinleyenlerde o kadar çok anlar. Sınıf içi okumalarda sanki karşınızda ki insanın gözünün içine bakarak konuşuyormuş gibi okumak lazım. Gereğinden fazla hızlı okumamak ve noktalama ve vurgulamaya önem vermek lazımdır. Yabancı dil öğretiminde sınıf içi sesli okumanın amacı “öğrencilerin telaffuz, vurgulama ve tonlamayı doğru yapmalarını kazandırmak için özellikle başlangıç düzeyindeki sınıflarda yapılması gereken bir öğrenim etkinliğidir” (Demirel, 2003:101). Sesli okuma bir sınıf içi etkinlik olduğu için daha çok telaffuz öğrenimini geliştirmek için kullanılır. Okumanın genel amaçlarındaki bilgi ve becerilerin geliştirilmesinde kullanılmaz. Sesli okuma sınıfta sırayla yapılır. Tartışılacak konuya top yekun hakim olmak ve yabancı dilde yabancı kelime ve kalıpların telaffuzunu çözmek için uygulanmalıdır. Sesli okumada dinleyiciye ihtiyaç vardır. Bireysel okumalar daha çok sessiz gerçekleşir. Başlangıç aşamasından sonra sessiz okuma kullanılmaya başlanmalıdır.

Okuma becerisinin geliştirilmesinde okuma metinlerini zorluk kolaylık derecesi açısından üç aşamada ele alabiliriz. Yabancı dil öğreniminin ilk aşamasında dersler ilerledikçe basit düzeyde metinler okutulmaya başlanır. Hedef dilin fonolojik ve dilbilgisel yapısı öğretildikten sonra ve belli bir oranda kelime hazinesine ulaştıktan sonra basit düzeyde metinler okutulur. Bu tür metinler özellikle öğretmen tarafından hazırlanmış veya seçilmiş belli amaçlara ulaşmak için okunan metinler olmalıdır. Yüksek sesle ve doğru okuma, anlama ve algılama gibi becerilerin gelişmesinde en uygun olanıdır.

Basit okuma metinlerinden gerekli bir şekilde yararlanıldıktan sonra yeni kelime ve kalıpların öğrenilmesi için orta seviyede okumaya geçilir. Bu seviyede telaffuz ve doğru okumanın yanında, metin içeriğine de önem verilir ve sessiz okumaya da başlanır. Okunan metinlerin özeti yazılı veya sözlü istenerek öğrencilerin kontrolü yapılmış olur.

Üçüncü aşamada bilgi edinmek, iletişim kurmak, farklı kültür ve edebiyat ürünlerini tanımak için kullanılır. Yabancı dilde ileri seviyede okuma dilin inceliklerine inen yapıları tanımak, kelime hazinesini en üst seviyeye çıkarmak hızlı okuma ve anlama, doğru okuma ve yazma yetilerini geliştirmek için uygulanabilir.

5- Yazma Becerisinin Geliştirilmesi

Yazma öğrenimini sona bıraksak bile yazma öğrenimi de okuma, dinleme, konuşma becerilerinin gelişmesiyle birlikte yürütülmektedir. Öğrenci her karşılaştığı kelimeyi, her yeni yapı ve cümleyi defterine not eder. Yazma sınıf içi çalışmaların

evde pekiştirilmesi için kullanılan bir eylemdir. Her şeyden önce yazılan her kelime işlenen bir konu demektir. Öğrenci defterinde bulunan bir kelimenin detaylı bilgisini unutsa da bu kelime ona üzerinde çalışılması gereken bir konu düşüncesini ileticek ve öğrenci bu konuyu başka bir biçimde yeniden gözden geçirme imkânı bulacaktır. Ayrıca yazılı ödev yoluyla öğretmen öğrencinin sınıf içi ve sınıf dışı çalışmalarını takip etme fırsatı bulur. Sınavlarında birçoğu yazılı yapıldığına göre yazı öğretmen ve öğrenci arasında bir tür iletişim aracıdır. Yazma dersteki sözlü çalışmaları pekiştirmede de kullanılır.

Konuşma hatalarının telafisi mümkün olduğu halde, bazen sınav kâğıdındaki hatalar gibi, yazma hatalarını telafi edemeyiz. Yazma daha fazla dikkat gerektiren bir eylemdir. Hatta yabancı dil öğrenim sürecinde bazen bildiğimiz konularda bile yazılı hatalar yapabiliriz. Düşüncemizde doğrusunu harmanlarken kâğıda istem dışı eksik ya da farklı geçebiliriz. Bu konuda bilgisayarlar imdadımıza yetişse de bilgisayarında atladığı, düzeltemediği hatalar mevcuttur.

Yabancı dil öğretiminde yazma öğrenimini de aşama olarak üç seviyede ele alabiliriz. Birinci aşamada daha çok kelime ve cümle seviyesinde kalmalıyız. Kelime ve cümlelerin doğru yazılması aşaması tamamlanıncaya kadar bu seviye devam ettirilir. Orta seviyede mektup, dilekçe, kompozisyon ve tasvir gibi kısa yazı denemelerine çalışılır. İleri aşamada ise düşünsel eylemlerimizi ve iletişim ihtiyacımızı kâğıda aktarmak, not almak için yazı kullanılır.

Birinci aşamada öğretmenin yaptığı bir alıştırmaların benzeri tahtada veya kâğıt üzerinde öğrencilere yaptırılır. Öğretmen sınıfta dolaşarak anında kontrolünü ve düzeltmelerini yapar. Çalışmalar daha çok dilbilgisi amaçlıdır. Orta seviyede sınıfta yapılan kompozisyon türü alıştırmaların konusu değiştirilerek ev ödevi verilir. Öğretmen bu ödevlerin değerlendirmesini yaparak ödevleri öğrenciye geri verir. Öğrencinin hatalarını görmesi sağlanır. Sınıfta yapılacak çalışmalarda yazılacak konunun amacı belirlenir. Yazılış biçimi anlatılır. Konuya giriş, konuyu sunuş ve bağlayış yöntemleri açıklanır. Verilen bilgilerin uygulamaları ödevlerde takip edilir ve öğrenciler bilgilendirilir. Eğitim sistemimizin en zayıf taraflarından birisi de öğrencilerin yeni fikirler üretememesi, öğrendiklerini geliştirip değiştirememeleridir. Ezberci eğitimin sonucu olan bu konuda dikkat edilmesi gerekir. Sınıfta yapılan alıştırmaları öğretmenin direk yapmaması, öğrenciye ipuçları vererek buldurtması daha uygun olacaktır. Sınıftaki çalışmalarda öğrencilerin katkısı ile ortak bir tanım yapılmalı ve sonuca birlikte ulaşılmalıdır. Aksi durumda ilerideki derslerde ve hayatta öğrenci bilgi üretmekte zorlanacak öğretmensiz yol alamayacaktır.

Yazma seviye ilerledikçe dikteler yapılır. Okunan veya seslendirilen bir metnin özeti istenir. Hedef dilde mektup ve dilekçeler yazılır. Kompozisyon yarışmaları düzenlenir. Yazma becerisinde en üst seviyeye ulaşıldığında kısa edebi yazılar yazılması istenir.

Sonuç olarak yabancı dil öğreniminde temel beceriler sistemli bir şekilde belli bir metot izlenerek yapılmalı bu yetiler paralel geliştirilmeli, öğretim uygulamalı olmalı, öğrencinin daha aktif bir şekilde rol alması sağlanmalıdır. Yukarıda vermeye çalıştığımız temel yetiler geliştirildiği takdirde yabancı dil öğretimi gerçekleşmiş olacaktır. Burada altını çizmek istediğim bir konuda şudur: Amaç yabancı dil öğrenimi ve kullanımınıdır, yabancılaşma değildir. Türkçe cümlelere Fransızca kelimeler eklenerek dilimizin bozulmasına müsaade etmemeliyiz.

KAYNAKÇA

- DEMİREL, Özcan, (2003) *Yabancı Dil Öğretimi*, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- RIGAUULT, André, (1971) *La Grammaire du Français Parlée*, Hachette, Paris.
- LERAT, Pierre, (1983), *Semantique Descriptive*, Hachette, Paris.
- ABDELMADJİD, Ali Bouacha, (1978), *La Pédagogie du Français Langue Etrangere*, Hachette, Paris.
- LEON, Monique, (1970) *Exercices systématiques de prononciation française 2*, Hachette/Larousse, Paris.
- Unesco, (1963) *Guides Pratiques pour l'éducation extrascolaire*, Unesco, Paris.
- WAGNER, Emmanuèle, (1965), *De la Langues Parlée, à la Langue littéraire*, Hachette/Larousse, Paris.
- DUPONT, Béatrice, (1980), *Fille ou Garçon: la même éducation? Etudes sur les programmes scolaires dans le secondaire*, Unesco, Paris.
- VIGNER Gerard - MARTIN, Alix, (1976) *Le Français Technique*, Hachette /Larousse, Paris.
- REQUEDAT, François, (1965) *Les Exercices Structuraux*, Hachette/Larousse, Paris.
- SUCHODOLSKİ, Bogdan - ROLLER, Samuel - STOCK, Rodney - AVANZINI, Guy - EGGER, Eugen - DARCY de OLIVEIRA, Rosiska, (1979) *Le Bureau International d'Education au service du mouvement Educatif*, Roto Sadag, Genève.
- FRANÇOIS, Louis, (1968) *Le Droit à l'Education*, Berger-Levrault, Paris.
- GALISSION, Robert, (1970) *L'Apprentissage Systématique du Vocabulaire (tome 2 -exercices)* Hachette/Larousse, Paris.
- JACQUES, Jean-Pierre, (1981) *L'Oral de Français au Baccalauréat*, Hatier, Paris.
- POITRINAL, L., (1955) *Pédagogie Pratique*, Armand Colin, Paris.
- PEYROLLAZ, Marguerite - BARA DE TOVAR, M.-L., (1954) *Manuel de Phonétique et de Diction Françaises*, Larousse, Paris.
- DUBOIS, Jean - LAGANE, Rene, (1975) *La Nouvelle Grammaire du Français*, Larousse, Paris.